

Οι Μετανάστες το Κοινό και μη Κοινό στους Διαπολιτισμικούς Οργανισμούς

Έργης Αργύρης

Περίληψη

Στη παρούσα εργασία θα διερευνήσουμε τους τρόπους με τους οποίους ένας πολιτισμικός οργανισμός αντιλαμβάνεται το κοινό του καθώς και τις πολιτικές που ακολουθεί για να επικοινωνεί μαζί του. Θα εντυπώσουμε στην έννοια του κοινού και μη κοινού που δημιουργείται και διαμορφώνεται από ένα σύνολο παραγόντων, που έμμεσα ή άμεσα αντανάκλονται στη ταυτότητα του πολιτισμικού οργανισμού, στις επιλογές και την ποιότητα των πολιτιστικών προγραμμάτων, και στις ώρες λειτουργίας του οργανισμού. Η διερεύνηση δημιουργίας **κοινού ή μη κοινού** είναι σημαντική για έναν πολιτισμικό οργανισμό, αφενός μεν γιατί αποτελεί ποσοτικό δείκτη επιτυχίας των προγραμμάτων του πολιτισμικού οργανισμού και κατά επέκταση τεκμηρίωση των δαπανών του, και αφετέρου αποτελεί έναν ποιοτικό δείκτη αποδοχής ή μη των πολιτισμικών προγραμμάτων που επιλέχθηκαν για το σύνολο των πολιτών της περιοχής ή του δήμου που δραστηριοποιείται ο πολιτισμικός οργανισμός. Ο πολιτισμικός οργανισμός που επιλέξαμε (Πολιτισμικός Οργανισμός Ευόσμου) παρουσιάζει ενδιαφέρον, καθώς χαρακτηρίζεται από την «πολυπαραδοσιακότητα» και την «πολυπολιτισμικότητα» του κοινού του. Αυτή η πολιτισμική ετερότητα και ποικιλομορφία κάνει πιο απαιτητική την τάση για δημιουργική έκφραση και συμμετοχή σε πολιτισμικά προγράμματα και δραστηριότητες.

1. Το προφίλ του Πολιτισμικού Κέντρου Ευόσμου

Ο Δήμος Ευόσμου βρίσκεται στην Δυτική Θεσσαλονίκη και είναι ένας από τους δήμους που παρουσιάζει έντονη ανοικοδόμηση την τελευταία δεκαετία. Θεωρείται ο πρώτος δήμος της Ελλάδας που παρουσίασε την μεγαλύτερη ποσοστιαία πληθυσμιακή αύξηση τις τελευταίες δυο απογραφές και σε αυτό συνετέλεσε η ανεύρεση καινούργιας και οικονομικής κατοικίας. Στην αύξηση του πληθυσμού συνετέλεσε και η μετακίνηση οικογενειών μεσαίων οικονομικών στρωμάτων από την ευρύτερη περιοχή του Ν. Θεσσαλονίκης. Σήμερα έχει 120.000 χιλιάδες κάτοικους με ανοδική τάση. Ο Δήμος Ευόσμου παρουσιάζει έντονη πολυπολιτισμικότητα η οποία ενισχύθηκε την δεκαετία του 90 με την έλευση οικονομικών μεταναστών από τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης. Αυτή η πολιτισμική ετερότητα και ποικιλότητα αντανάκλαται στην πληθώρα πολιτιστικών συλλόγων και σωματείων. Πολλά από αυτά τα πολιτισμικά σωματεία είναι «αυτόνομα» και προέκυψαν από την ανάγκη ανάδειξης και διατήρησης της πολιτισμικής ταυτότητας. Ενδεικτικά αναφέρουμε τον σύλλογο εκ Σμύρνης, τους συλλόγους Ποντίων, τους συλλόγους Βλάχων και Σαρακατσαναίων, το σύλλογο Ιμβραίων. Δίπλα σε αυτούς υπάρχουν σύλλογοι στήριξης των κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων (αθίγγανων), ατόμων με ειδικές ανάγκες και τελευταία πολιτισμικές ομάδες έκφρασης των μεταναστών και κινηματογραφική λέσχη. Αυτός ο πολιτισμικός χάρτης ίσως να συμπληρώνεται και από άλλους

εθνοτοπικούς συλλόγους, τους οποίους δεν μπορέσαμε να εντοπίσαμε. Αυτή η «δημιουργική πολιτισμική ποικιλότητα» λειτουργεί πάνω από 80 χρόνια και ενισχύεται τελευταία με τη ανοικοδόμηση του δήμου.

Όμως, υπό την σκέπη του Δήμου βρίσκονται δυο πολιτισμικοί φορείς, **το Πνευματικό κέντρο** και η **Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού και Ωδείου**. Το πνευματικό κέντρο Ευόσμου λειτουργεί από το 1979 και παρουσιάζει εκδηλώσεις πολιτισμού και ιστορίας με πόρους από την κεντρική διοίκηση του Δήμου. Διοικείται από 5 δημοτικούς συμβούλους και τέσσερις ευυπόληπτους πολίτες τους οποίους ορίζει ο Δήμος. Η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού και Ωδείου συστάθηκε το 1996 με σκοπό την ευέλικτη διαχείριση κοινοτικών ευρωπαϊκών προγραμμάτων που αφορούν υποβαθμισμένες περιοχές.

Πιο αναλυτικά το Πνευματικό Κέντρο Ευόσμου (όπως το περιέγραψε ο αντιδήμαρχος πολιτισμού) λειτουργεί και **παρέχει** δωρεάν

- μαθήματα παραδοσιακών χορών
- μαθήματα χορωδίας
- μαθήματα μουσικής, εικαστικών και καλλιτεχνικών

διοργανώνει

- πολιτιστικές ανταλλαγές με άλλους δήμους και άλλες χώρες
- φεστιβάλ
- σεμινάρια

διαθέτει

- χορευτικά ενηλίκων
- χορευτικά παιδικά
- κέντρο ιστορικού αρχείου
- δημοτική βιβλιοθήκη
- ιδιόκτητο κτήριο με αίθουσες προβολής πολιτιστικών εκδηλώσεων, γραφεία και κυλικείο

Ο πολιτισμός κατά δήλωση του αντιδημάρχου είναι «*κοινωνικό αγαθό και παρέχεται δωρεάν στους δημότες*». Όμως η οικονομική στήριξη του δήμου είναι πενιχρή, καθώς το κονδύλι που διετίθετο ήταν πολύ μικρό και έφτανε στο 0.003% του προϋπολογισμού από τις προηγούμενες δημοτικές διοικήσεις. Σε άλλο πνεύμα και πλαίσιο κινείται η λειτουργία της **Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτισμού και Ωδείου** Συγκεκριμένα η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού και Ωδείου του Δήμου Ευόσμου **παρέχει** έναντι συμβολικής αμοιβής

- μαθήματα ζωγραφικής για παιδιά άνω των 6 χρόνων και για νέους από 18 ετών και άνω
- μαθήματα κεραμικής για παιδιά άνω των 10 χρόνων και για νέους από 18 ετών και άνω
- μαθήματα φωτογραφίας για παιδιά άνω των 10 χρόνων και για νέους από 16 ετών και άνω
- μαθήματα σκηνογραφίας για ενήλικες
- θεατρική αγωγή για παιδιά άνω των 6 χρόνων και για νέους άνω των 18 χρόνων
- μουσική προπαιδεία για νήπια από 4-7 χρόνων κι για παιδιά δημοτικού και γυμνασίου
- πατρών κοπτική για ενήλικες

- ξένες γλώσσες
 - σκάκι
 - κόσμημα και τέχνη
 - μαθήματα παραδοσιακών χορών για όλα τα επίπεδα
 - μαθήματα υπολογιστών για παιδιά και ενήλικες για όλα τα επίπεδα αξιοποιεί
 - κοινοτικά προγράμματα διαπολιτισμικού διάλογου και ανταλλαγών
 - θέματα διαχείρισης πολιτισμού και τα προωθεί στην τοπική κοινωνία
 - εναλλακτικά προγράμματα κοινωνικής στήριξης
 - το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης του πολιτισμού
- πραγματώνει**
- συμβάσεις με δημόσιους οργανισμούς με σκοπό την παροχή προγραμμάτων κοινωνικής στήριξης
 - συμβάσεις με ιδιώτες και επαγγελματίες για την παροχή υπηρεσιών σε πολίτες του δήμου Ευόσμου
 - λειτουργεί στα πλαίσια της ελεύθερης αγοράς που ενθαρρύνεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, παρέχοντας υπηρεσίες με συμβολική συμμετοχή των πολιτών

Εάν σταθούμε στη περιγραφική παρουσίαση των προγραμμάτων και των δύο φορέων (Πνευματικό κέντρο, Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού και Ωδείου) διαπιστώνουμε ότι το μεν πρώτο έχει ένα φολκλορικό χαρακτήρα με σαφή προσανατολισμό στην ανάδειξη και διατήρηση της πολιτισμικής και ιστορικής ταυτότητας της περιοχής, η οποία φαίνεται να διατηρεί την πολυπολιτισμικότητα της με την παρουσία αρκετών εθνοτοπικών συλλόγων και σωματείων (Δαράκη, 1984). Από την άλλη η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού και Ωδείου φαίνεται να εισάγει έναν διαφορετικό τρόπο προσέγγισης και διαχείρισης ζητημάτων πολιτισμού υπό την σκεπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δαράκη, 1996). Τα προγράμματα που παρέχει, λειτουργούν ως «θεραπαινίδα» του σύγχρονου ελληνικού αστικού τρόπου ζωής και «ανάπτυξης» της περιοχής που συνοδεύεται από ανεργία, υποβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος και περιβαλλοντικά προβλήματα (huster, 2002). Παραμένει όμως ζητούμενο, εάν τέτοια προγράμματα συμβάλουν στην βελτίωση της ποιότητας της ζωής και έκφρασης της ελευθερίας των πολιτών ή λειτουργούν αντισταθμιστικά στο νέο εργασιακό καθεστώς που προωθεί ο δυτικός τρόπος ζωής και έκφρασης.

Αξιόλογο είναι και το δεύτερο μέρος της συνέντευξης στο οποίο ο αντιδήμαρχος πολιτισμού παρουσιάζει την πολιτιστική πολιτική του δήμου, τους άξονες και τις δραστηριότητες.

2. Πολιτισμική Πολιτική - Άξονες και Δραστηριότητες

Η πολιτιστική πολιτική του δήμου οριοθετήθηκε με μια ενδιαφέρουσα δήλωση του αντιδημάρχου πολιτισμού, ο οποίος ανεγνώριζε το έργο της απερχόμενης διοίκησης και ήταν ενημερωμένος για τις δυνατότητες στήριξης του Δήμου.

«Δεν είναι δυνατόν να αλλάξει η κατεύθυνση της πολιτιστικής πολιτικής με την αλλαγή της διοίκησης...προς τα πού να την πάμε; Ο πολιτισμός έχει τον δρόμο του. Θα προσπαθήσουμε να τον τρέξουμε πιο πολύ».

Ο αντιδήμαρχος πολιτισμού βλέπει την πολιτιστική πολιτική που θα ακολουθήσει ως συνέχεια της προηγούμενης, εστιάζοντας τους στόχους σε τρεις άξονες:

- στην κτιριακή υποδομή
- αξιοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων
- οργάνωση και εξειδίκευση στον πολιτισμό

Η κτιριακή υποδομή φαίνεται να αποτελεί βασική προτεραιότητα καθώς υπάρχουν αρκετές μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης οι οποίες δεν μπορούν να στεγαστούν και να προβληθούν.

«Εάν κάποιος ζητήσει να κάνει μια έκθεση ζωγραφικής ή γλυπτικής θα τον βάλω στο διάδρομο του πολιτιστικού. Η κεντρική αίθουσα πολιτιστικών εκδηλώσεων καλείται να καλύψει τις ανάγκες των δημοτικών γυμνασίων και λυκείων του Δήμου. Η ίδια η αίθουσα χρησιμοποιείται και για προβολή κινηματογραφικών ταινιών, δεν έχουμε αίθουσες».

Η νέα διοίκηση προσδοκά μελλοντικά να αποκτήσει ένα πολυχώρο πολιτισμού για να μπορεί να παρουσιάζει τις καλλιτεχνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις και να στεγάσει τα επιμορφωτικά ευρωπαϊκά προγράμματα και βλέπει τον πολιτισμό να περνά μέσα από την κτιριακή υποδομή. Όμως άμεσα προσανατολίζεται στην ανεύρεση:

1. Αίθουσα τέχνης
- 2 Αίθουσα στέγασης του ιστορικού αρχείου
- 3 Αίθουσα εκδηλώσεων με σύγχρονη υποδομή για την προβολή σχολικών καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων
- 4 Αίθουσα θεατρικών παραστάσεων

Η αδυναμία άμεσης δημιουργίας ενός πολυχώρου πολιτισμού αναγκάζει την νέα διοίκηση του δήμου να προσανατολίζεται σε λύσεις ανεύρεσης αιθουσών για να στεγάσει εκδηλώσεις έκφρασης και πολιτισμού. Μεγάλη αδυναμία υπάρχει και στην ανεύρεση οικοπέδων καθώς, όσα έχουν απαλλοτριωθεί προσανατολίζονται για σχολεία και πάρκα. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε ότι και αυτά τα οικοπέδα είναι περιορισμένα σε αντιδιαστολή με την ραγδαία ανοικοδόμηση που παρατηρείται.

Σε δεύτερη προτεραιότητα φαίνεται να μπαίνουν τα προγράμματα που αφορούν την πολυπολιτισμικότητα του δήμου και την πολυέκφραση του πολιτισμού. Η αδυναμία αξιοποίησης των προγραμμάτων που αναφέρονται σε μετανάστες και ευπαθείς κοινωνικές ομάδες της περιοχής είναι έκδηλη.

«Για τους μετανάστες μπορώ να σας πω ότι δεν υπάρχει τίποτα, εκτός από κάποιες εξυπηρετήσεις σε κάποια δημοτολόγια, σε εγγραφές. Δυστυχώς δεν έχουμε κάνει τίποτε. Τον τομέα αυτό πώς να τον δούμε; Ένα πρόγραμμα που έτρεξε για τους ελληνοπόντιους, τους μαθαίναμε τα ελληνικά, ακόμη και αυτό δεν μπορέσαμε να το περπατήσουμε».

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η θέση του αντιδημάρχου πολιτισμού και για την παρουσία πολλών πολιτιστικών και εθνοτοπικών συλλόγων στο δήμο Ευόσμου. Αυτή η παρουσία μάλλον προσεγγίζεται με επιφύλαξη και ερμηνεύεται ως αδυναμία άσκησης ενιαίας πολιτισμικής πολιτικής του Δήμου.

Το ότι δημιουργούνται πολλοί πολιτιστικοί σύλλογοι σημαίνει ότι υπάρχει έλλειψη πολιτισμού. οι κάτοικοι μιας περιοχής κάνουν από μόνοι τους ένα

σύλλογο για να πάρουν στα χέρια τους τον πολιτισμό, την όλη ουσία του πολιτισμού, να την προωθήσουν οι ίδιοι. Καταφεύγουν για οικονομική βοήθεια στο δήμο...στην πραγματικότητα δεν έχουμε πολλές πολιτιστικές δραστηριότητες και πολλές φορές κατέχουν κάποιους χώρους του δήμου τους οποίους θα μπορούσε να αξιοποιήσει καλύτερα. Δεν έχουν συνοχή ο καθένας κάνει τον πολιτισμό όπως θέλει'.

Θα μπορούσαμε να προσεγγίσουμε θετικά την παρουσία των πολιτιστικών συλλογών είτε προάγουν τον πολιτισμό της γειτονιάς είτε έχουν σκοπό την ανάδειξη της εθνοτοπικής παράδοσης και ιστορίας. Σημαντική θα ήταν η προσφορά τους στον πολιτισμό της περιοχής, εάν προάγουν την συλλογική ταυτότητα, καλλιεργούν τις επικοινωνιακές ανάγκες και αναδεικνύουν τις δεξιότητες των μελών της κοινωνίας, ενθαρρύνουν την αυτοέκφραση, την δημιουργικότητα και ενισχύουν την κοινωνική συνοχή.

3. Μεθοδολογία

Στην διερεύνηση του τρόπου δημιουργίας του κοινού ή μη κοινού χρησιμοποιήσαμε την **συμμετοχική παρατήρηση** και την **συνέντευξη**. Η χρησιμοποίηση δυο μεθόδων ενίσχυε την διαμόρφωση ικανοποιητικής αντίληψης για τον τρόπο με τον οποίο ο Πολιτισμικός Οργανισμός Ευόσμου αντιλαμβάνεται τον κοινό του. Με τα παραπάνω μεθοδολογικά εργαλεία ήμασταν σε θέση να διαμορφώσουμε μια ικανοποιητική εικόνα για την πολιτισμική κινητικότητα του πολιτισμικού οργανισμού και να την αντιπαραβάλουμε με τις στρατηγικές και τις πολιτικές που ακολουθούν οι υπεύθυνοι του οργανισμού. Το υλικό της έρευνας περιελάμβανε α. παρατηρήσεις-σχόλια- σημειώσεις από τέσσερις επισκέψεις που κάναμε στον συγκεκριμένο οργανισμό απογευματινές ώρες, β. σύντομες συνεντεύξεις με δύο υπεύθυνες προγραμμάτων και υλικό προηγούμενης συνέντευξης του αντιδημάρχου πολιτισμού όσο αφορά την πολιτιστική πολιτική και τους άξονες – δραστηριότητες του δήμου.

4. Αποτελέσματα- Συνολική Θεώρηση

Το έντυπο υλικό που συγκεντρώσαμε στις τέσσερις επισκέψεις στο Πολιτισμικό Κέντρο Ευόσμου και οι σημειώσεις που κρατήσαμε κατά την διάρκεια παραμονής μας θα μας βοηθήσουν να διαμορφώσουμε την εικόνα του κοινού στο οποίο απευθύνεται ο συγκεκριμένος οργανισμός αλλά και του μη κοινού που δημιουργείται.

Ο Πολιτισμικός Οργανισμός Ευόσμου, παρουσιάζει μια σειρά επιμορφωτικών προγραμμάτων τα οποία απευθύνονται σε παιδιά και σε ενήλικες και τα οποία λειτουργούν τις απογευματινές ώρες κατά την διάρκεια όλης της βδομάδας με μια συμβολική συμμετοχή. Τα προγράμματα τα οποία προτείνει είναι κλασικές δραστηριότητες τις οποίες συναντούμε σχεδόν σε όλα τα πολιτισμικά κέντρα άλλων δήμων. Από την άποψη αυτή, ο πολιτισμικός οργανισμός δεν καινοτομεί και παρουσιάζει μια λίστα δραστηριοτήτων από τις οποίες διαμορφώνει το κοινό του αλλά και το μη κοινό του. Από τον σύντομο διάλογο που είχαμε με τους υπευθύνους κάποιων προγραμμάτων πληροφορηθήκαμε ότι οι υπεύθυνοι του δήμου σχεδιάζουν οργανώνουν και υλοποιούν τα επιμορφωτικά προγράμματα βάση των δικών στάσεων και

αντιλήψεων που έχουν για αυτά τα προγράμματα και έτσι διαμορφώνουν το δικό τους κοινό. Δεν είναι ξεκάθαρο εάν στην διαδικασία σχεδιασμού λαμβάνουν υπόψη την γνώμη των πολιτών του δήμου ή εάν υπάρχει στο στάδιο του σχεδιασμού ανοιχτή πρόσκληση στους πολίτες για νέες και καινοτόμες πολιτισμικές προτάσεις. Η εντύπωση που αποκομίσαμε είναι ότι ο πολιτισμικός οργανισμός προτείνει και οι πολίτες του δήμου συμμετέχουν ή απέχουν και αδιαφορούν. Επομένως ο συγκεκριμένος πολιτισμικός οργανισμός αντιλαμβάνεται τον κοινό του ως αποδοχή των προγραμμάτων που προτείνει χωρίς να έχει ζητηθεί η γνώμη των πολιτών. Η διαδικασία ανοιχτής πρόσκλησης στους πολίτες του δήμου θα μπορούσε να λειτουργήσει στην κατεύθυνση αναγνώρισης του ρόλου τους στην ανάδειξη της πολιτισμικής ταυτότητας της περιοχής.

Μια δεύτερη διαπίστωση που κάναμε αφορά τον τρόπο με τον οποίο ο οργανισμός απευθύνεται στο κοινό. Ο πολιτισμικός οργανισμός Εύοσμου χρησιμοποιεί ένα stand στο οποίο προβάλλεται το έντυπο υλικό των επιμορφωτικών προγραμμάτων και περιστασιακά επισκέπτεται τα σχολεία για να το διανέμει. Τα ΜΜΕ τα χρησιμοποιεί όταν το επιτρέπουν τα οικονομικά του αλλά προσφέρει μια ικανοποιητική ενημέρωση μέσω της τοπικής πολιτιστικής εφημερίδας η οποία όμως διανέμεται δωρεάν στο πολιτισμικό κοινό. Αυτό σημαίνει ότι ο πολίτης που ζει στον Εύοσμο πρέπει να επισκέπτεται τον οργανισμό για να πληροφορηθεί τα νέα επιμορφωτικά προγράμματα ή τις πολιτισμικές δραστηριότητες. Στην επικοινωνία του με το κοινό που έχει δημιουργήσει, θα μπορούσαν να προστεθούν η τακτική ενημέρωση μέσω συμβατικού ή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, η προώθηση των νέων μέσω ενός δικτύου ανθρώπων που επιθυμούν να μοιράζονται τα πολιτισμικά νέα και δρώμενα.

Αυτός ο τρόπος σχεδιασμού και υλοποίησης των προγραμμάτων θα μπορούσε να ερμηνευθεί ποικιλοτρόπως και να επισημανθούν κάποιες σημαντικές επιπτώσεις στο έργο του οργανισμού. Τα συνηθισμένα επιμορφωτικά προγράμματα που περιγράψαμε δημιουργούν αισιόδοξες εναλλακτικές λύσεις για την δημιουργία πολιτισμικού κοινού αλλά είναι αμφίβολο εάν το κοινό είναι και η πλειοψηφία των πολιτών του δήμου.. Αυτό που λείπει είναι η σύνδεση των προγραμμάτων με την ταυτότητα της περιοχής. Για παράδειγμα ο πολιτισμικός οργανισμός παρέχει μαθήματα εκμάθησης ξένων γλωσσών- κυρίαρχες γλώσσες- αλλά αγνοεί ότι ένας σημαντικός αριθμός μαθητών που ζουν στο δήμο είναι παιδιά μεταναστών τα οποία παρουσιάζουν σημαντικές δυσκολίες στην μητρική και στην γλώσσα υποδοχής. ανάλογες διαπιστώσεις θα μπορούσαν να γίνουν και για την ποιότητα των προγραμμάτων και την συμβολή τους στην βελτίωση της ζωής των πολιτών. Για παράδειγμα, μέσα από το σύνολο των επιμορφωτικών προγραμμάτων θα μπορούσε να αναδυθεί το ερώτημα εάν παράγουν πολιτισμό και τι επιπτώσεις έχουν αυτά τα προγράμματα στην καθημερινή ζωή των πολιτών (Κόνσολα, 2006). Σε αυτή την κατεύθυνση θα μπορούσαν να αξιολογηθούν οι στρατηγικές και οι δραστηριότητες του οργανισμού και να διερευνηθεί ο αντίκτυπος τους στο καθημερινό πολιτισμό των πολιτών του.

Αναφορικά με την αξιολόγηση και την ανατροφοδότηση της επικοινωνιακής πολιτικής υποθέτουμε ότι αυτή γίνεται σε συνεδριάσεις του οργανισμού και κατά

την διάρκεια σχεδιασμού και οργάνωσης των επιμορφωτικών προγραμμάτων. Σε σύντομη συζήτηση που είχαμε ένα μέλος του δ.σ του οργανισμού μας ανέφερε ότι στις συνεδριάσεις συζητούνται και μεταφέρονται αιτήματα πολιτών για την λειτουργία κάποιου προγράμματος. Από το διαφημιστικό των επιμορφωτικών προγραμμάτων δεν μπορέσαμε να καταλάβουμε έναν αυτά τα προγράμματα ξεκίνησαν από τον συγκεκριμένο πολιτισμικό οργανισμό ή υιοθετήθηκαν από άλλους πολιτισμικούς οργανισμούς. Πάντως είναι σίγουρο ότι από το σύνολο των προγραμμάτων λείπουν εκείνα τα σχετίζονται με την ταυτότητα της περιοχής και την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού.

Το σημείο αυτό (δηλ. η σύνδεση του πολιτισμού με την τοπική κοινωνία, η ανάδειξη πάσης φύσης προβλημάτων και η μετατροπή τους σε προτάσεις και επιμορφωτικά προγράμματα) θα μπορούσε να θεωρηθεί κομβικό στην δημιουργία του κοινού και μη κοινού (Μπιτσάνη, 2004). Για τους υπεύθυνους των πολιτισμικών προγραμμάτων το κοινό ορίζεται ως αριθμός των πολιτών που ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα να συμμετάσχουν σε εκδηλώσεις και προγράμματα που εγκρίνει και υλοποιεί ο πολιτισμικός οργανισμός. Το μη κοινό για τον πολιτισμικό οργανισμό θα μπορούσε να ορισθεί ως εκείνο το πλήθος πολιτών ή οι κοινωνικές ομάδες για τις οποίες ο οργανισμός δεν νιώθει την ανάγκη να λειτουργήσει προγράμματα ή να διοργανώσει εκδηλώσεις με τις οποίες θα το προσέγγιζε. Ο αποκλεισμός από τα πολιτισμικά δρώμενα τις περισσότερες φορές μπορεί να γίνει ασυνείδητα και να σχετίζεται με ένα πολύπλοκο πλέγμα στάσεων συμπεριφορών και αντιλήψεων που «κουβαλούν» οι υπεύθυνοι σχεδιασμού και υλοποίησης των πολιτισμικών προγραμμάτων του πολιτισμικού οργανισμού (Μορέν, 1998). Σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες, (όπως αυτή του Ευόσμου), η απουσία σχετικών προγραμμάτων με την πολιτισμική ετερότητα σχετίζεται περισσότερο με ένα πλέγμα αρνητικών στάσεων και λιγότερο με την εξεύρεση κονδυλίων και εκπαιδευτών (De Cuellar 1996, Wise, 2002). Για παράδειγμα ο δήμος Ευόσμου είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα δήμου με ομάδες ανθρώπων που απειλούνται από τον κοινωνικό και πολιτισμικό αποκλεισμό (νέοι άνεργοι, μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα με ειδικές ανάγκες οικονομικοί μετανάστες, ρομ κ.α) καθώς έμμεσα εξαιρούνται από προγράμματα τα οποία δεν είναι κατάλληλα και αποδοτικά για τους ίδιους.

Όμως το κοινό που έχει διαμορφώσει ένας πολιτισμικός οργανισμός μπορεί να μειωθεί και μέρος τους να μετατραπεί σε μη κοινό. Εδώ θα μπορούσαμε να παραθέσουμε μια σειρά λόγων και τρόπων τους οποίους οι υπεύθυνοι των πολιτισμικών οργανισμών πρέπει να λάβουν υπόψη. Η ποιότητα και η ποικιλία των προγραμμάτων, οι ώρες λειτουργίας των προγραμμάτων, η οικονομική συμμετοχή, και η επικοινωνία που αναπτύσσεται μεταξύ των υπευθύνων και του κοινού μπορεί λειτουργήσουν καταλυτικά στην ενίσχυση ή την μείωση του κοινού. Εν κατακλείδι, θα μπορούσαμε να πούμε ότι τα προγράμματα του πολιτισμικού οργανισμού του δήμου Ευόσμου δεν προσεγγίζουν την ταυτότητα των πολιτών του και κατά συνέπεια το μη κοινό ίσως να είναι μεγαλύτερο από το κοινό. Αυτή η διαπίστωση εάν εισακουστεί θα κάνει τους υπευθύνους να επαναθεωρήσουν στρατηγικές τακτικές και λογικές σχεδιασμού και υλοποίησης προγραμμάτων που φιλοδοξούν να δημιουργήσουν κοινό την πλειοψηφία των πολιτών του δήμου και να παράγουν πολιτισμό.

5. Σύνοψη

Συμπερασματικά θα μπορούμε να πούμε ότι οι υπεύθυνοι των πολιτισμικών οργανισμών επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνουν το κοινό ή μη κοινό τους. Η διαδικασία που ακολουθούν στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων, η σύνδεση των προγραμμάτων με την ταυτότητα της τοπικής κοινωνίας, ο τρόπος της επικοινωνιακής πολιτικής, η καινοτομία και η πρωτοτυπία είναι μερικοί παράγοντες που έχουν αντίκτυπο στην ανταπόκριση ή μη των πολιτών.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Δαράκη, Π. (1984) *Πνευματικά Κέντρα*. Αθήνα, εκδ. GUTEBERG
- Δαράκη, Π. (1996). *Πολιτισμός και τοπική αυτοδιοίκηση*. Αθήνα, εκδ. Πατάκη
- Κόνσολα, Ν. (2006). *Πολιτιστική Ανάπτυξη και πολιτική*. Αθήνα, εκδ. Παπαζήση
- Μπιτσάνη, Π. (2004). *Πολιτιστική Διαχείριση & Περιφερειακή Ανάπτυξη. Σχεδιασμός Πολιτιστικής Πολιτικής και Πολιτιστικού Προϊόντος*. Αθήνα εκδ. Διόνικος
- Πασχαλίδης, Γ (2002). Η Συμβολή του Πολιτισμού στην Οικονομική και Κοινωνική Ανάπτυξη. Στο Πασχαλίδης & Χαμπούρη- Ιωαννίδου, (2002). *Οι Διαστάσεις των Πολιτιστικών Φαινομένων. Α: Εισαγωγή στον Πολιτισμό*, Πάτρα, ΕΑΠ
- Πασχαλίδης & Χαμπούρη- Ιωαννίδου, (2002). *Οι Διαστάσεις των Πολιτιστικών Φαινομένων. Α: Εισαγωγή στον Πολιτισμό*, Πάτρα, ΕΑΠ
- Μορέν, Ε. (1998). Η πολιτική πολιτισμού. Στο *Μια πολιτική πολιτισμού*. Εκδ, Λιβάνη, σ.195-251

Ξενόγλωσση

- De Cuellar (1996). Η δημιουργική μας ανομοιότητα. *Courrier Unesco* τεύχος 11
- Shuster, J M. (2002). Sub- national Cultural Policy. Where the Action is: Mapping State Cultural Policy in the United States. *International Journal of Cultural Policy*, vol.8 (2) σελ. 181-196. Online
- Wise , P. (2002). Cultural Policy and Municipalities. . *International Journal of Cultural Policy*, 8 (2) σελ. 121-231. Online